

راه‌های ایجاد محبت به اهل بیت (علیهم السلام) در کودکان و نوجوانان

محمد مهدی کریمی نیا^۱، زهرا سنجولی^۲، ابراهیم ولایتی فاضل^۳، مجتبی انصاری مقدم^۴

^۱ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم (نویسنده مسئول)

^۲ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

^۳ فارغ التحصیل سطح سه حوزه علمیه قم

^۴ دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه

چکیده

ایجاد محبت اهل بیت (علیهم السلام) یکی از آموزه های اصیل اسلامی در تربیت فرزندان است. چه اینکه بخشی از دینداری ما منوط به محبت آنها و بیزاری از دشمنانشان است، لذا تنها درخواست پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) از امت به عنوان پاداش رسالت، مودت نسبت به اهل بیت است. این راه میانبر، سالک راه حق را زودتر به مقصد می رساند. در دوره ی آخر الزمان که فتنه های سیاسی و اعتقادی، از هر سو فرزندان مسلمان را تهدید می کند بهترین راه حل برای نجات از این فتنه‌ها، آشنایی فرزندان با سیره و تفکرات اهل بیت است، زیرا اگر فرزندان ما با سیره ی اهل بیت آشنا شوند، عشق و محبت تمام قلب شان را فرا می گیرد، سره را از ناسره تشخیص می دهند و این تشخیص دادن، مسیر حرکتشان را به سوی رستگاری تنظیم می کند. بنابراین ارائه ی راهکارهایی برای ایجاد محبت نسبت به اهل بیت در کودکان و نوجوانان در عصر حاضر بسیار ضروری و مهم می باشد. در گردآوری مطالب در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای استفاده شده و روی آورد پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی می باشد. از جمله راه‌های نظری ایجاد محبت نسبت به اهل بیت در کودکان و نوجوانان عبارتند از: معرفت اهل بیت، شناساندن جایگاه و حقوق و فضایل اهل بیت و آموزش چگونگی توسل به اهل بیت، و از جمله راه‌های عملی ایجاد محبت نسبت به اهل بیت عبارتند از: مراقبت های ویژه زمان انعقاد نطفه و دوران جنینی، تغذیه پاک و حلال، بزرگداشت ایام وفات و ولادت ائمه، آشنایی فرزندان با سرزمین‌های مقدس و زیارت ائمه. پژوهش حاضر، مجموعه راهکارهای نظری و عملی برای تربیت فرزندان در مسیر اهل بیت است. آرزومندیم خداوند متعال ما را از امانت‌داران شایسته در تربیت و نگهداری فرزندانمان قرار دهد.

واژه‌های کلیدی: محبت، اهل بیت، کودک، نوجوان

۱. مقدمه

داشتن فرزندان صالح، پاک، با ایمان، درست کار و دور از آلودگی های اخلاقی و انحرافات فکری، آرزوی همه ی پدران و مادران است. به گواهی تجربه و تاریخ، آنان که وابستگی های عاطفی و قلبی به دین و مظاهر مکتب و مذهب داشته اند و علاقه مندان اهل بیت (علیهم السلام) و پای بندگان به سنن مذهبی و شعائر دینی، کمتر در معرض انحراف، گناه، مفاسد و آلودگی های اخلاقی بوده اند، یا دیرتر به مفاسد و بدی ها کشیده شده اند. عواطف پاک و مقدس نسبت به معصومین و خاندان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) عامل ثبات قدم بیشتر در راه دینداری است و عشق و محبت به اهل بیت (علیهم السلام)، تاحد زیادی بیمه کننده افراد در برابر گناه و فساد است، به شرط آن که این محبت و دوستی، عمیق، ریشه دار و از روی بصیرت و معرفت باشد و با هدایت صحیح، انسان را در مسیر عمل قرار دهد. از سوی دیگر جوانان و نوجوانان اگر پایه های اعتقادی استوار و تربیت های دینی درست نداشته باشند، آسیب پذیرترین قشر جامعه در مقابل امواج گناه و فساد اخلاقی و اجتماعی به شمار می آیند. دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی نیز، برنامه و بودجه برای «تهاجم فرهنگی» اختصاص داده اند و با همه امکانات و ابزار و شیوه ها در پی جدا ساختن جوانان جامعه از جریان مقدس اسلام و انقلاب در میهن اسلامی ما و در سطح جهانند و برای یادگیری از این نسل موثر برای اهداف شوم خود، از هیچ تلاشی فروگذار نمی کنند. امروز دیگر تردید در فعالیت های برنامه ریزی شده دشمن برای هجوم به فرهنگ دینی و ارزش های اخلاقی و انقلابی ما، نشانه بی خبری و غفلت و سادگی است. معرفی الگوهای ناسالم به جوانان و کشاندن آنان به وادی عشق های سرراهی و نمونه های مبتذل و اشباع گناه آلود و انحرافی این نیاز و خلا روحی، یکی از همین دام ها و برنامه هاست. طبق روایات متعدد، یکی از سعادت های انسان برخورداری از فرزندان صالح است و یکی از بارزترین جلوه های صلاحیت آنان حب اهل بیت است. پدر و مادر نیز در به وجود آوردن «فرزند صالح» نقش دارند و تربیت دینی و ولایی و اهتمام به این مسئله، از وظایف والدین است. با این حساب، برای صیانت جوانان عزیز از این آفتها و توطئه ها، ازسنین کودکی و نوجوانی باید برنامه داشت و هوشیارانه و دقیق، در جهت تغذیه فکری و روحی و عاطفی و هدایت آنان در بستر «صراط مستقیم» و بر اساس «قرآن و عترت» تلاش کرد. ایجاد محبت اهل بیت (علیهم السلام) در دل کودکان و نوجوانان و گره زدن اندیشه و عاطفه و محبت آنان با این خاندان پاک و نمونه، می تواند یکی از این شیوه ها و برنامه ها به شمار آید. برای آنان که در پی «مهرورزی» و دل باختن و محبوب گزیدن و دوست داشتن اند، اهل بیت پیامبر، بهترین و برترین محبوب و معشوق اند و عشق به این خاندان، ارزنده ترین و ماندگارترین عشق هاست. ولی ... چگونه و با چه روشی می توان نسل امروز را محب و دوستدار اهل بیت بار آورد و بذر و نهال این «عشق مقدس و برتر» را در مزرعه روح و جانشان کاشت؟ پدران، مادران، اولیا و مربیان، نویسندگان و هنرمندان، برنامه سازان صدا و سیما، نهادهای فرهنگی و هنری، سیاستگذاران مراکز تبلیغی و تربیتی و همه کسانی که به نحوی در شکل دادن به شخصیت کودکان و نوجوانان، مؤثر و سهیم اند؛ در این مورد، هم مسؤولند، هم در پی یافتن راه ها و شیوه های عملی و کاربردی برای «ایجاد محبت اهل بیت» و «تربیت دینی» در دل و اندیشه نسل معاصرند. پژوهش حاضر در صدد است تا به صورت گسترده راه های نظری و عملی ایجاد محبت نسبت به اهل بیت (علیهم السلام) در کودکان و نوجوانان را بیان و بررسی نماید. جوانان و نوجوانان اگر پایه های اعتقادی استوار و تربیت های دینی درست نداشته باشند، آسیب پذیرترین قشر جامعه در مقابل امواج گناه و فساد اخلاقی و اجتماعی به شمار می آیند. دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی نیز، برنامه و بودجه برای تهاجم فرهنگی اختصاص داده اند و با همه ی امکانات و ابزار و شیوه ها در پی جدا ساختن جوانان جامعه از جریان مقدس اسلام و انقلاب در میهن اسلامی ما و در سطح جهانند. با این حساب، برای صیانت جوانان عزیز از این آفتها و توطئه ها، از سنین کودکی و نوجوانی باید برنامه داشت و هوشیارانه و دقیق، در جهت تغذیه فکری و روحی و عاطفی و هدایت آنان در بستر صراط مستقیم و براساس قرآن و عترت تلاش کرد.

بنابراین بیان راه های ایجاد محبت اهل بیت (علیهم السلام) در دل کودکان و نوجوانان و گره زدن اندیشه و عاطفه و محبت آنان با این خاندان پاک و نمونه، می تواند یکی از این شیوه ها و برنامه ها به شمار آید.

۲. راهکارهای نظری ایجاد محبت نسبت به اهل بیت در کودکان و نوجوانان

آموزش به کودکان و نوجوانان عمدتاً از چند طریق زیر صورت می گیرد:

۱.۲. آشنا سازی فرزندان با حقوق اهل بیت (علیهم السلام)

فلسفه حقوق در اسلام بر جهان بینی توحیدی استوار است. خداوند خالق جهان و انسان است و بر همه موجودات حق خالقیت و به تبع آن، حق تصرف دارد. از سوی دیگر، همه موجودات و از جمله انسان، برای ادامه حیات و تکامل خود نیازمند نعمت-هایی هستند که از سوی خداوند در اختیار آنها قرار می گیرد. نعمت ولایت از مهم ترین و بنیادی ترین نعمت های الهی است که برای تربیت و تعلیم بشر از سوی پروردگار عنایت شده است. این امر مستلزم حق ربوبیت است. ربوبیت الهی از آن روی که شامل افعال اختیاری انسان می شود، به دو شعبه ربوبیت تکوینی و تشریحی تقسیم می گردد. ربوبیت تشریحی به معنای فرمان دادن و حق ولایت است. چون بررسی تفصیلی حقوق اهل بیت (علیهم السلام)، که برخاسته از ربوبیت تشریحی خداوند است، در این مقال نمی گنجد، از این رو، به مهم ترین حقوق اهل بیت (علیهم السلام) که همانا عبارت از حق معرفت، حق مودت و حق اطاعت است، اشاره می کنیم. میان این حقوق یک رابطه کاملاً منطقی برقرار است. شناخت، مقدمه محبت و آن نیز زمینه ساز پیروی و اطاعت است.

شناخت اهل بیت (علیهم السلام)، نخستین حق الهی و رکنی لازم در حیات طیبه انسانی است؛ چرا که آنان از درختان سرسبز رسالتند، از جایگاه رسالت و محل آمد و شد فرشتگان برخاسته اند و معدن های علم و دانش و چشمه ساران حکمت الهی می باشند. یاران و دوستان اهل بیت (علیهم السلام) مشمول رحمت پروردگارند و دشمنان و کینه توزان آنان در انتظار کیفر خداوند به سر می برند. نزدیک ترین راه ارتباط با خدا، صراط مستقیم است. اهل بیت (علیهم السلام)، صراط مستقیم اند؛ چرا که رفتار و کردار آنان دعوت کننده به آیین حق است؛ دعوتی که جنبه اعتقادی و عملی را دربر می گیرد. رهپویان اهل بیت (علیهم السلام)، راه یافتگان و بریدگان از این طریق، گمشدگانند.

امام علی (علیه السلام) می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنَا ابْوَابَهُ وَصِرَاطَهُ وَسَبِيلَهُ وَالْوَجْهَ الَّذِي يُؤْتِي مَنْهُ فَمَنْ عَدَلَ عَنَّا وَلاَئِنَّا أَوْ فَضَّلْ غَيْرَنَا فَانْهِنَّا عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونٌ»؛ (خداوند ما (اهل بیت) را درهای وصول به معرفتش و صراط و طریق رسیدن به خود قرار داده؛ بنابراین، کسانی که از ولایت ما منحرف گردند یا دیگری را بر ما ترجیح دهند، از طریق حق منحرف گشته اند)؛ [۳].

همچنین از بزرگ ترین امتیازهای شیعه این است که بر مبنای محبت شکل گرفته است. حق محبت اهل بیت (علیهم السلام) از زمانی تشریح شد که پیامبر (صلی الله علیه وآله) به دستور خداوند فرمود: «ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَأَسْأَلَنَّكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ» (شوری: ۲۳)؛ «من هیچ اجر و پاداشی در برابر دعوت رسالت از شما نمی خواهم جز اینکه اهل بیت مرا دوست بدارید»؛ چرا که «لِكُلِّ شَيْءٍ اسَاسٌ وَاسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ»؛ [۲]. (هر چیزی اساسی دارد و اساس اسلام محبت ما اهل بیت است).

مودت خاندان پیامبر (صلی الله علیه وآله)، محور حرکت و سیر تکاملی دین و عامل رستگاری پیروان اهل بیت (علیهم السلام) است. این وعده را پیامبر (صلی الله علیه وآله) از همان روزهای نخستین شکل گیری اسلام ناب محمدی اعلام داشت: «إِنَّ عَلِيًّا وَ

شیعته هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»؛ [۲] (به راستی علی و پیروان او در روز قیامت رستگارانند). و این گونه توالی علی مکتب عشق و مودت شد.

به استناد آیات ذیل، محبت اهل بیت (علیهم السلام) زمینه ساز محبت خداوند نسبت به بندگان است ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (آل عمران / ۳۱)؛ «بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهان شما را بر شما ببخشد و خداوند آمرزنده مهربان است».

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (اعراف / ۱۵۸)؛ «بگو ای مردم من پیامبر خدا به سوی همه شما هستم همان [خدایی] که فرمانروایی آسمانها و زمین از آن اوست هیچ معبودی جز او نیست که زنده می کند و می میراند پس به خدا و فرستاده او که پیامبر درس نخوانده ای است که به خدا و کلمات او ایمان دارد بگروید و او را پیروی کنید امید که هدایت شوید».

پیامبر (صلی الله علیه وآله) می فرماید: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَحْبَبْتُمْ فَنِي سَلِمَ لِمَنْ سَالَمَهُمْ وَحَرْبَ لِمَنْ حَارَبَهُمْ»؛ (خدایا من ایشان (اهل بیت (علیهم السلام) را دوست دارم. من در صلح با کسانی که با اهل بیت در صلح باشند و دشمنم با کسانی که دشمن اهل بیت هستند). از جمله دستورات پیامبر (صلی الله علیه وآله) محبت اهل بیت (علیهم السلام) است، چنان که فرمود: «کسی که دوست دارد حیات و مرگش همانند باشد و در بهشتی که خداوند به من وعده داده و در جنات عدن ساکن شود، باید علی بن ابیطالب و فرزندان او را دوست بدارد».

حق اطاعت از اهل بیت (علیهم السلام)، همانند حق معرفت و مودت آنان خاستگاه الهی دارد؛ چرا که در جهان بینی توحیدی همه اطاعت ها باید به اطاعت پروردگار منتهی شود و هرگونه پیروی باید به فرمان او صورت بگیرد؛ زیرا حاکم و مالک جهان هستی فقط اوست.

قرآن کریم اطاعت اهل بیت (علیهم السلام) را در طول پیروی از خدا و پیامبر (صلی الله علیه وآله) بر شمرده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ (نساء / ۵۹) «ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را اطاعت کنید و پیامبر و اولیای امر خود را [نیز] اطاعت کنید پس هر گاه در امری اختلاف نظر یافتید اگر به خدا و روز بازپسین ایمان دارید آن را به [کتاب] خدا و [سنت] پیامبر [او] عرضه بدارید این بهتر و نیک فرجام تر است».

در نهج البلاغه ضرورت اطاعت از اهل بیت (علیهم السلام) را چنین مطرح می کند: «انظروا الی اهل بیت نبیکم فالزموا سمتهم و اتبعوا اثرهم فلن یخرجوکم من هدی و لن یعیدوکم فی ردی فأن لبدوا فالبدوا و إن نهضوا فانهضوا و لا تسبقوهم فتضلوا و لا تتأخروا عنهم فتهلکوا»؛ مردم، به اهل بیت پیامبرتان بنگرید. از آن سو که گام برمی دارند، بروید. قدم جای قدم آنان بگذارید، آنان هرگز شما را از راه هدایت بیرون نمی برند و به پستی و هلاکت باز نمی گردانند. اگر سکوت کردند، سکوت کنید و اگر قیام کردند قیام کنید، از آنان پیشی نگیرید که گمراه می شوید و از آنان عقب نمانید که نابود می گردید [۱].

۳. راهکارهای عملی ایجاد محبت نسبت به اهل بیت در کودکان و نوجوانان

آنچه در آداب و سنن اسلامی در مورد کودکان و نوزادان است (از قبیل: از خداوند فرزند صالح خواستن، دایه صالح گرفتن برای شیر دادن، توجه به انتقال اخلاق دایه به فرزند، کام نوزاد را با آب فرات و تربت کربلا برداشتن، هنگام تولد و نامگذاری در گوش

او اذان و اقامه گفتن، نام نیک بر او نهادن، از نام ائمه بر فرزندان گذاشتن، یاد دادن قرآن و حدیث اهل بیت به فرزندان و آموختن نماز و واداشتن به روزه و ... همه نشان دهنده تأثیر این گونه امور در خلق و خوی کودکان است. در اینکه می توان کودکان و نوجوانان را «محب آل محمد» و دوستدار اهل بیت (علیهم السلام) بار آورد، راههای مختلفی وجود دارد. برخی از این راهها جنبه عملی و کاربردی است، یعنی اجرای برنامه ها یا توجه به نکات اجرایی و کاربردی که نتیجه آن جای گرفتن محبت اهل بیت (علیهم السلام) در دل کودکان و جوانان است و این کار، عمدتاً از سوی پدران و مادران، اولیاء و مربیان، برنامه سازان، مسؤولان فرهنگی و تربیتی کشور و چهره های مورد توجه و علاقه نسل نوجوان در جامعه است. اینک برخی از این راهها و شیوه ها، که مهمتر است، برشمرده می شود.

۱.۳. راهکارهای عملی بعد از تولد (دوران کودکی)

ائمه طاهرین (علیهم السلام) گاهی کام فرزندان خود را با خرما، گاهی با آب فرات و گاهی با تربت امام حسین (علیه السلام) برمی داشتند. برداشتن کام نوزاد با موارد مذکور، اثرات مفید و سازنده ای بر فرزند دارد که در روایات بعضاً به آن اشاره شده است [۷].

«عن حسین ابن ابی العلاء: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: حَنَّوْ أَوْلَادَكُمْ بِتُرْبَتِ الْحُسَيْنِ فَإِنَّهُ أَمَانٌ». [۸]

از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که فرموده: «کام فرزندان خود را با تربت حسین (علیه السلام) بردارید که مایه ی امنیت جسم و روان کودک خواهد بود».

بنابراین در سخنان اهل بیت (علیهم السلام) به جهت تبرک، ایمنی بخشی جسمی و روحی فرزند و تربیت او در مسیر اهل بیت (علیهم السلام) چندین دستورالعمل وارد شده است: به جز باز نمودن کام طفل با تربت سیدالشهداء (علیه السلام) و آب فرات، میتوان به غسل دادن کودک با آب فرات در صورت امکان انتخاب نام مبارک و مقدس «محمد» برای نوزاد پسر و «زهرا» برای نوزاد دختر حداقل تا هفت روز، انتخاب نام دائمی مناسب که دارای بار معنوی برای طفل باشد، عقیقه کردن (کشتن گوسفند یا شتر) برای سلامتی فرزند و اهدای گوشت آن به فقرا و نیازمندان، گفتن اذان و اقامه در گوش طفل [۷].

بنابراین توجه به آداب اسلامی (تحنیک، تغسیل، تسمیه) در اولین روزهای تولد یکی از راهکارهای عملی دوران کودکی است. بی دقتی کردن نسبت به حلال و حرام بودن غذای طفل، او را دچار تاریکی روحی و گاهی شقاوت دینی و دشمنی با اهل بیت (علیهم السلام) و قاتل خوبان شدن می کند. در تاریخ نقل شده:

«روزی معاویه برای این که ابوالأسود دثلی را که از یاران امیرالمؤمنین (علیه السلام) بود جذب کند، چند خیک عسل برای او فرستاد. او در مسجد بود. نامه معاویه را به او دادند و گفتند: خیک های عسل (یا حلوایی بسیار خوشمزه و خوشرنگ) را به خانه ات بردیم. او به منزل آمد، دید دختر پنج ساله ی او می خواهد انگشتی از عسل در دهان گذارد. گفت: ای دخترم از این مخور که سم می باشد؛ و دختر انگشت عسل را به خاک مالید و اشعاری را خواند که مفهوم آن این است، ای پسر هند! آیا با عسل مصفی می خواهی دین و ایمان ما را ببری؟ اصلاً ما دست از علی (علیه السلام) بر نمی داریم. ابوالأسود نامه ی معاویه را به یک دست و دخترش را به دست دیگر گرفت و نزد امام آورد و شعرهای دخترش را برای حضرت خواند. امام خندید و در حق ایشان دعا فرمود». [۹]

دعای والدین در حق فرزندشان، در موفقیت، رشد و بالا رفتن ضریب پیروزی و توفیق او بسیار مؤثر است. امام صادق (علیه السلام) در اهمیت دعای والدین برای فرزندان می فرماید: «ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا يَحْجُبَنَّ عَنِ اللَّهِ تَعَالَى: دُعَاءُ الْوَالِدِ لَوْلَدِهِ إِذَا بَرَّهُ»؛

[۵]. (سه دعاست که از خداوند متعال پوشیده نمی ماند (و مستجاب می گردد)، دعای پدر در حق فرزندش، هر گاه فرزند نسبت به او نیکوکار باشد (...)).

۲.۳. راهکارهای عملی دوران نوجوانی

آشنا کردن فرزندان با سرزمین های مقدس برای تربیت آنها بسیار موثر است، سرزمین هایی که رنگ و بوی اهل بیت (علیهم السلام) را دارد و ذره ذره ی خاک آنها، انسان را به یاد فضائل و کرامات خاندان وحی می اندازد. مکه و خانه ی خدا، صحرای عرفات، مدینه، کربلا، نجف، سامراء سرداب مقدس، مسجد سهله و مسجد کوفه، کاظمین و سایر شهرهایی که حرم ائمه اند و بالاخره قم و جمکران و ... مکان هایی برای آشتی و یا آشنایی بیشتر و بهتر با امام زمان (علیه السلام) هستند و نسل نو باید با این گونه سرزمین ها آشنایی کامل داشته باشد [۴]. همچنین آشناسازی و بزرگداشت ایام ویژه، مانند ایام ولادت ها و شهادت ها، شب های قدر، در فضا سازی معنوی و روحی نسل جوان بسیار مؤثر است. همچنین عیدی دادن و تهیه لباس نو برای فرزندان در ایام ولادت و مناسبت های مذهبی و تهیه لباس سیاه در ایام شهادت حضرات معصومین (علیهم السلام)، روان کودک را به سوی محبت و معرفت هر چه بیشتر خاندان عصمت و طهارت (علیهم السلام) سوق می دهد. نحوه برخورد بزرگترها با مناسبت های ویژه اهل بیت، در فکر و روح کودکان هم مؤثر است برپایی مراسم جشن یا سوگواری، شرکت کردن و شرکت دادن در چنین برنامه هایی مؤثر است در سایه اینگونه تعظیم شعائر، آن فرهنگ دینی و علقه های ولایی پابرجا می ماند و تقویت می شود امامان معصوم (علیهم السلام) نیز از این شیوه بهره می گرفتند و به آن توصیه می کردند برای پیروان اهل بیت، تکریم مناسبت هایی همچون ایام عاشورا و روز غدیر، از اهمیت ویژه ای برخوردار است اهل بیت، به این دو مناسبت بسیار بها می دادند «غدیر خم» را یک عید بزرگ اسلامی می دانستند و به روزه و عبادت و تبریک گویی و دید و بازدید و شادمانی و پوشیدن لباس نو و احترام این روز دستور می دادند، تا در ذهن شیعه، به عنوان یک روز مهم و به یاد ماندنی باقی بماند.

همچنین برای افزایش میزان محبت فرزند به اهل بیت (علیهم السلام) می توانیم از راهکارهای زیر بهره ببریم:

- نصب تابلوی افضل اذکار یعنی «بسم الله الرحمن الرحيم» در قسمت ورودی منزل.
- نصب تابلوی شریف صلوات بر محمد و آل محمد (صلی الله علیه و اله وسلم).
- نصب تابلوهایی از سخنان نورانی معصومین (علیهم السلام) در اتاقها و راهروها.
- نصب تابلوهایی که حاوی اشعاری در مدح امام زمان (علیه السلام) باشند.
- نصب تابلوهایی طراحی شده با موضوعات مهدویت.
- استفاده از ساعت دیواری که در آن به نحوی از امام زمان (علیه السلام) یاد شده باشد.
- استفاده از زنگهایی که آهنگ آن یا مهدی و یا علی می باشد.
- پخش اذان و گفتن اذان در خانه.
- نصب صندوق صدقات در خانه و صدقه دادن برای سلامتی امام زمان (علیه السلام) در هر روز.
- تهیه یک کتابخانه خانگی از کتابهایی که در مورد اهل بیت (علیهم السلام) و امام زمان (ع) نوشته شده است.
- اهدای سررسیدهای مذهبی و امام زمانی به کودکان.

اهدای جاکلیدی هایی که نام مبارک حضرت ولی عصر (علیه السلام) بر آنها نقش بسته است. استفاده از CD و کاست هایی که دارای اشعار مداحی درباره ی امام زمان (علیه السلام) است. استفاده از نورپردازی مناسب در خانه با رنگهای سبز یا آبی و ایجاد فضایی معنوی و عبادی. مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در بیان خاطراتشان از استاد مطهری (رحمة الله علیه) می فرمایند:

«اتاق خود ایشان هم یک وضعیت خاصی داشت که توجهات ایشان را مشخص می کرد. یک «الله» بود که با نئون سبز یا با این شب نماها نوشته شده بود و فقط در شب و تاریکی جلوه داشت و مشخص می کرد که استاد همان نیمه شب ها که مشغول ذکر خدا هستند و ذهنشان هم به یاد خداست، می خواهند که از همه ی حواس خود نیز استفاده کنند تا یاد خدا را هر چه بیشتر در خودشان زنده کنند.» [۶]

۴. نتیجه گیری

اهل بیت (علیهم السلام) در مقام و مرتبه بالایی قرار دارند و با دیگر انسان ها قابل مقایسه نیستند، به همین دلیل، خداوند آنان را از هر گونه پلیدی و رجس پاک گردانیده است. محبت اهل بیت (علیهم السلام) آن چنان اهمیت دارد که ریشه قرآنی دارد و خداوند متعال آن را برای تمامی پیروان اسلام واجب ساخته است و همه بدان اعتقاد دارند. در روایات به طور صریح، بر محبت آنان تأکید شده است؛ از جمله این که حب اهل بیت (علیهم السلام)، اساس ایمان است. با توجه به اینکه در اسلام توصیه ی اکیدی به آموختن محبت اهل بیت (علیهم السلام) به فرزندانمان شده است، ما موظفیم فرزندانمان را دوستدار اهل بیت تربیت نماییم و از این عامل تربیتی در رشد او کمال استفاده را ببریم. هر قدر محبت و ارتباط قلبی با ائمه بیشتر باشد، تبعیت و همرنگی و همراهی و همدلی با آنها بیشتر خواهد بود.

مراجع

قرآن کریم

- [۱] سید رضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، ترجمه: محمد دشتی
- [۲] طبرسی، علی بن حسن، مشکاه الانوار فی غرر الأخبار، ترجمه: عبدالله محمدی، قم، دارالثقلین، چاپ اول: ۱۳۷۹.
- [۳] کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه: صادق حسن زاده، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ دوم: ۱۳۶۵.
- [۴] محدثی، جواد، عشق برتر: راه های ایجاد محبت اهل بیت علیهم السلام در کودکان و نوجوانان، قم، موسسه بوستان کتاب، چاپ چهاردهم: ۱۳۹۶.
- [۵] محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، قم، دارالحدیث، چاپ پنجم: ۱۳۸۴.
- [۶] مدرسی، محمد، سرگذشت های ویژه از زندگی استاد شهید مرتضی مطهری، تهران، چاپ چهارم: ۱۳۷۰.
- [۷] مروجی طبسی، محمد جواد، حقوق فرزندان در مکتب اهل بیت علیهم السلام، قم، موسسه بوستان کتاب، چاپ هجدهم: ۱۳۹۱.
- [۸] نوری، حسین بن محمد تقی، مستدرک الوسائل، قم، مؤسسه اهل بیت، چاپ دوم: ۱۳۶۸.
- [۹] نهایندی، علی اکبر، خزینه الجواهر فی زینت المنابر، تهران، اسلامیه، چاپ نهم: ۱۳۸۹.